

VÄRDE FÖR MILJÖN

Skeppsvrak kan fungera som viktiga livsmiljöer för fisk och andra djur under vattenytan. Strukturen fungerar som ett artificiellt rev, runt vilket ett helt nytt ekosystem kan frodas. Rygggradslösa djur, såsom musslor, svampdjur, och koralldjur, kan sätta sig fast på vrakets hårda ytor. Eftersom dessa organismer ofta är mat åt högre djur i näringsväven, samlas det ofta mycket fisk, som dessutom får skydd inne i vraket. Det individuella och den biodiversitet man kan finna runt ett vrak är ofta jämförbart med det man finner på orörda korallrev. Artificiella rev kan också ge naturliga rev en välbehövlig vila genom att trycket från dykare och fiskare minskar – vilket ger dem mer tid att återhämta sig.

En del forskare använder dessa artificiella rev för att studera livet under vattenytan och för att följa förändringen i ekologin kring vraket. Det är därför viktigt att vi som dykare behandlar ett artificiellt rev med samma respekt som andra dykplatser. Dessa miljöer är viktiga för livet i ett stort omgivande vattenområde och lika känsliga som naturliga livsutrymmen.

RESPEKTERA VÅRA VRAK

Stöd PADI och Project AWARE Foundation i vår kampanj för att bevara vårt kulturarv under vattenytan. Köp den officiella affischen och dekalen för "Respect Our Wrecks", eller gör en donation till Project AWARE Foundation för att hjälpa oss att finansiera våra ansträngningar, vilka inkluderar:

- Globala informationskampanjer
- Forskning om artificiella rev
- Lokala åtgärder, inklusive fasta bojar på dykplatser
- Påverkan på myndigheter för att undvika begränsningar
- Framtagning av utbildningsmaterial

Ta kontakt med ditt lokala servicekontor för mer information eller för att beställa material.

Project AWARE, PADI Americas
Tel: +1 949 858 7657
Toll-free +1 800 729 7234 ext. 659 (USA och Canada)
Fax: +1 949 858 7521 • Email: aware@padi.com

Project AWARE, PADI Asia Pacific
Tel: +61 2 9451 2300
Fax: +61 2 9451 9999 • Email: henrikn@padi.com.au

Project AWARE, PADI Europe
Tel: +41 52 304 1414
Fax: +41 52 304 1499 • Email: aware@padi.ch

Project AWARE, PADI International Limited
Tel: +44 117 300 7313
Fax: +44 117 971 0400 • Email: aware@padi.co.uk

PADI Japan
Tel: +81 3 5721 1731
Fax: +81 3 5721 1735 • Email: yoinoue@padi.co.jp

PADI Nordic – Oslo
Tel: +47 2238 0259
Fax: +47 2238 0301 • Email: info@padi.no

PADI Nordic – Göteborg
Tel: +46 31 808 840
Fax: +46 31 153 200 •
Email: info@padi.se

Kampanjen "Respektera våra vrak" startades som ett samarbete mellan PADI International Ltd, BSAC, SAA och de brittiska myndigheterna för att utbilda dykare om hur man bevarar vårt arv under vattenytan. Detta initiativ har nu anpassats av PADI Worldwide och Project AWARE Foundation för internationell användning.

Project AWARE Foundation är en stiftelse som har som mål att verka för bevarandet av undervattensmiljön genom utbildning, av allmänheten och forskning.

Product No.82562SW
Alla rättigheter reserverade.

© Project AWARE Foundation 2001
Tryckt i Sverige

GAMLA SKEPPSVRAK ÄR
OVÄRDERLIGA SKATTER
EFTERSOM DE LÅTER OSS
UTFORSKA DET GÅGNA.

RESPEKTERA
VÅRA VRAK

DYKARE HAR PRIVILEGIET ATT KUNNA NÅ
PLATSER UNDER VATTNET SOM ÄR EN DEL
AV VÅRT KULTURARV ELLER VÅRT MARITIMA
FÖRFLUTNA. FÖR ATT BEVARA DESSA PLATSER
ÅT FRAMTIDA GENERATIONER, ÄR DET
VIKTIGT ATT HA KUNSKAP, DYKA ANSVARS-
FULLT OCH BEHANDLA SKEPPSVRAK MED
VÄRDIGHET OCH RESPEKT.

KULTURARV

Varje gång ett skepp sjunker på grund av väder, krig, navigationsproblem eller andra olyckor, får vi ett bevis för människans sjöfarande. Sjunkna städer, monument och begravningsplatser tillhör också vårt kulturella arv. Dessa unika platser är tidkapslar som ger oss möjlighet att få en inblick i den tidens teknologi, så att vi kan lära oss av tidigare framgångar och misslyckande.

Varje skeppsvrak eller sjunken kulturplats kan vara ett fascinerande historiskt pussel att lösa. Genom det material man finner på platsen, kan vi undersöka viktiga delar av vårt kulturarv. Som dykare kan vi hjälpa till att bevara detta arv för kommande generationer, för att de också skall kunna glädjas och lära sig av det förgångna. I gengäld får vi ett oräkneligt antal möjligheter att uppskatta och värdesätta saker som lämnats kvar av tidigare generationer.

Tolkningar av historiska platser under vattenytan kan leda till bättre förståelse av dessa unika kulturella resurser. För att se till att dessa värdefulla platser bevaras som en del av både dagens och morgondagens historia, måste vi dyka ansvarsfullt och respektera det arv som ligger under vattenytan genom att dyka enligt några etiska förhållningsregler

ATT TÄNKA PÅ FÖR ANSVARS- FULL VRAKDYKNING

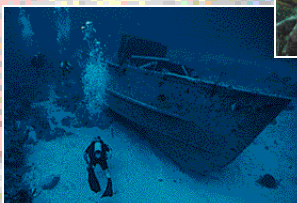
Skeppsvrak är spännande dykplatser och finns ofta med på listan över de bästa dykplatserna på jorden. Dykare måste dock vara försiktiga då de dyker på dessa platser för att ta hänsyn till sig själva, miljön och vårt kulturella arv. Det är därför viktigt att respektera några speciella hänsynstaganden:

- **Respektera arvet och förlusten**

Vrak efter militära fartyg eller flygplan är ofta sista viloplats för de män och kvinnor som gav sina liv för sitt land eller sin ståndpunkt. Behandla dessa gravplatser med respekt för att hedra de som dött på platsen. Gravplatser under vattenytan skall ha samma respekt som motsvarande platser på land.

- **Respektera miljön**

Försiktig dykning är viktigt vid dykning runt känsliga skeppsvrak. Du måste därför ha

bra kontroll över din avvägning och strömlinjeförhållanden för att undvika att stöta emot eller skada vraket eller de organismer

som lever där. Tänk speciellt på att inte röra vraket med händer, knän eller fenspetsar. Om det är möjligt skall du använda en fast nedstigningslina istället för att ankra på platsen, eftersom detta kan skada vraket. Kom ihåg att på många vrakplatser har ett komplicerat ekosystem utvecklats.

- **Respektera andra**

Motstå frestelsen att ta med dig något från vraket. Genom att ta med dig souvenirer blir platsen mindre intressant för de som kommer efter. Vrak är inga förnyelsebara naturresurser, utan viktiga arkeologiska ledtrådar kan förloras om föremål tas bort. Som dykare är vi bara besökare under en kort tid på dessa platser. Som sådana har vi ett ansvar att lämna vraken såsom vi fann dem. Ta bilder istället för souvenirer, så att vraken kan bevaras intakta för kommande generationer.

- **Respektera dina begränsningar**

Skeppsvrak har krävt oförberedda dykares liv. Att utforska skeppsvrak kräver erfarenhet och kompletterande utbildning, till exempel genom specialkursen PADI Wreck Diver. Detta är speciellt viktigt om man har för avsikt att ta sig in i ett intakt vrak. Utbildning i tekniker för dykning i andra miljöer där man inte kan ta sig direkt till ytan, till exempel grottdykning och isdykning räcker inte för att kunna göra säkra vrakpenetreringar. Var ärlig mot dig själv och dyk bara inom dina begränsningar.

- **Respektera lagen**

Känn till och följ lokala lagar och förordningar när du vrakdyker, till exempel restriktioner i tillgängligheten, vad som gäller för att fånga djur vid dykning och rapporteringsskyldighet vid fynd. I de flesta fall finns dessa lagar till för din säkerhet och skydd för miljön.

- **Respektera säkerheten**

Många militära fartygsvrak på havsbotten innehåller fortfarande sprängämnen och annat som kan orsaka skada. Det är ofta farligare att ta dessa upp till ytan än att lämna kvar dem på botten. För din egen och andras säkerhet skall du inte ta med dig eller röra dessa farliga saker.

- **Respektera vår historia och arkeologiska intressen**

Skeppsvrak ger oss ledtrådar om vår maritima historia. Det är därför viktigt att inte störa dessa sjunkna historiska platser. Om du finner föremål när du dyker vid ett vrak kan det vara av viktig arkeologisk betydelse, så lämna det och markera platsen, och kontakta de lokala myndigheter som handlägger ärenden om historiska eller arkeologiska fynd för råd. Se hemsidan www.padi.com/aware/respectwrecks för en lista land för land.

